

Ewaluacja wpływu działań rewitalizacyjnych na sytuację obszarów zdegradowanych, w tym na ożywienie społeczne i gospodarcze oraz na jakość życia mieszkańców

Badanie finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

O BADANIU

CEL GŁÓWNY:

Identyfikacja wpływu RPO WL 2014-2020 na poprawę sytuacji na obszarach zdegradowanych, w tym na poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie społeczne i gospodarcze na terenach, które zostały poddane rewitalizacji

CELE SZCZEGÓŁOWE OBEJMOWAŁY:

1. Ocenę skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości wsparcia w ramach RPO WL 2014-2020 w zakresie Działań dotyczących rewitalizacji.
2. Wskazanie czynników, które przyczyniły się do realizacji celów oraz barier, które utrudniły osiągnięcie zamierzonych efektów w ramach Działań dotyczących rewitalizacji.
3. Określenie dobrych praktyk oraz wskazanie rekomendowanych działań mających na celu rewitalizację obszarów zdegradowanych w perspektywie 2021-2027.
4. Identyfikację tych elementów systemu realizacji RPO WL 2014-2020, które skutecznie wspierały wdrażanie lokalnych i gminnych programów rewitalizacji.

Badanie realizowane w okresie lipiec-październik 2023 r. Badaniem objęta została interwencja wdrażana od 12 lutego 2015 r. do 30.06.2023 r.

METODYKA BADANIA

W ramach badania wykorzystano szeroki katalog metod badawczych, obejmujący analizę danych zastanych oraz badania terenowe:

- badania ankietowe z uczestnikami projektów – **300 ankiet telefonicznych**
- badania ankietowe z beneficjentami – **66 ankiet internetowych**
- badania ankietowe z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej – **44 ankiety pocztowe**
- wywiady z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy – **5 wywiadów pogłębianych**
- wywiady z przedstawicielami Lokalnych Grup Działania - **5 wywiadów telefonicznych**
- **5 studiów przypadku**
- panel ekspertów z **przedstawicielami środowiska akademickiego lubelskich uczelni wyższych**

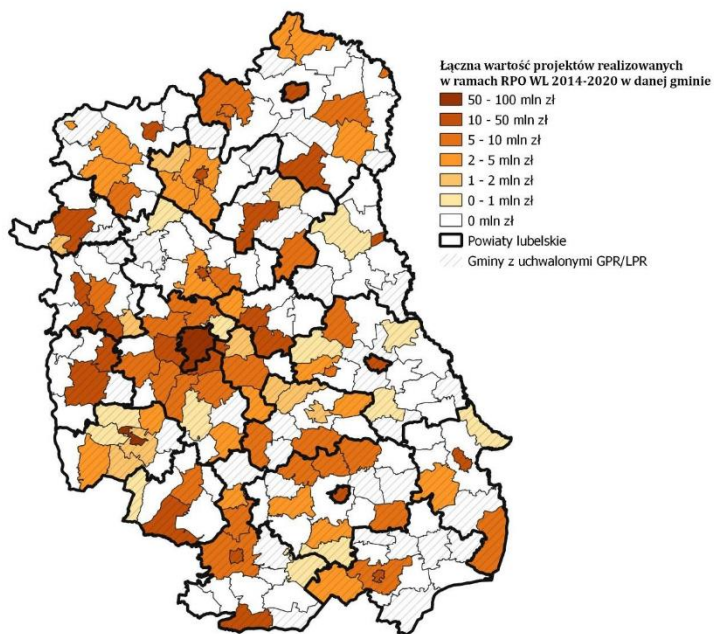
ZAKRES I EFEKTY WSPARCIA

W RPO WL 2014-2020 wspierano Projekty wynikające z Gminnych i Lokalnych Programów Rewitalizacji

- Programy rewitalizacji przygotowały 133 spośród 213 gmin w województwie lubelskim.
- Objęto nimi średnio 12% powierzchni gminy i łącznie 9% powierzchni województwa.
- Na obszarach tych mieszka łącznie 315 tys. osób, tj. niemal 15% wszystkich mieszkańców województwa lubelskiego.

Środki RPO WL 2014-2020 pozwoliły na dofinansowanie 143 projektów, w tym 96 projektów infrastrukturalnych i 47 przedsięwzięć skoncentrowanych na aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszarów rewitalizacji.

Projekty te zrealizowano na terenie 97 gmin.

Mapa 1. Łączna wartość projektów rewitalizacyjnych sfinansowanych z RPO WL 2014-2020 w gminach województwa lubelskiego

REWITALIZACJA FIZYCZNA

PI 9b Rewitalizacja fizyczna, gospodarcza i społeczna

Działania 13.3, 13.4 i 13.8 RPO WL 2014-2020

Cel główny: Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego ukierunkowane na ograniczenie ubóstwa w regionie

96 dofinansowanych projektów

Wartość dofinansowania UE: **513,5 mln PLN**

Kluczowe efekty projektów

975 ha obszarów objętych rewitalizacją

26,5 ha otwartej przestrzeni utworzonej lub rekultywowanej na obszarach miejskich

38,6 tys. m² powierzchni budynków wybudowanych lub wyremontowanych na obszarach miejskich

66 przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach

262 wsparte obiekty infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach

KLUCZOWE KORZYŚCI Z REALIZACJI PROJEKTÓW

Zwiększenie dostępności usług społecznych, szczególnie tam gdzie dzięki modernizacjom można było stworzyć nowe placówki lub rozszerzyć zakres działalności już istniejących.

Poprawa stanu lokalnej infrastruktury. Projekty przyczyniły się do poprawy estetyki miejscowości, dzięki czemu społeczność zaczęła liczniej korzystać z dostępnej infrastruktury. Pociągnęło to za sobą zmianę wizerunku miejsc objętych wsparciem.

Stworzenie miejsc spędzania wolnego czasu dla wszystkich grup wiekowych, od najmłodszych (np. place zabaw), poprzez dzieci i młodzież (infrastruktura sportowo-rekreacyjna), aż do osób starszych (kluby seniora, miejsca działania kół gospodyń wiejskich)

Wzrost atrakcyjności miejscowości objętych rewitalizacją, w tym wzrost atrakcyjności turystycznej, szczególnie dzięki takim projektom, które wprost przewidywały powstanie przestrzeni rekreacyjnej.

DOBRE PRAKTYKI

Rozdzielenie alokacji na obszary miejskie, wiejskie i Lubelski Obszar Funkcjonalny, dzięki czemu gminy o skrajnie różnych wielkościach i innej specyfice potrzeb nie konkurowały między sobą o środki na rewitalizację.

Koncentracja na projektach wykorzystujących istniejącą infrastrukturę i nadawanie im nowych funkcji, a także na tworzenie nowych miejsc spędzania wolnego czasu.

Powszechne stosowanie energooszczędnego oświetlenia i wdrażanie elementów systemów monitoringu wizyjnego zwiększyło bezpieczeństwo na obszarach rewitalizacji.

Wiele projektów starało się w kompleksowy sposób zrealizować zadania wynikające z LPR/GPR, nie ograniczając się do jednego obiektu lub terenu, ale finansując szereg inwestycji, nawet na różnych podobszarach rewitalizacji.

PI 9i Aktywne włączenie społeczne na obszarach rewitalizowanych

Cel główny: Wzrost integracji społecznej oraz poprawa dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie poprzez realizację kompleksowych programów aktywizacji oraz usług reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej.

47 dofinansowanych projektów

47,3 mln PLN wartość dofinansowania UE

Kluczowe efekty projektów:

2569 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

794 osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracuje po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)

2040 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje

KLUCZOWE KORZYŚCI Z REALIZACJI PROJEKTÓW

Jakość życia 68% osób objętych wsparciem poprawiła się. Udział w projekcie był ważnym czynnikiem poprawiającym jakość życia jego uczestników.

31% uczestników rozpoczęło pracę zawodową, poprawiając tym samym swoją sytuację materialną i ograniczając korzystanie z pomocy społecznej.

80% uczestników uzyskało kwalifikacje lub nabyło kompetencje w wyniku udziału w szkoleniach zawodowych.

Zaktywizowano do poszukiwania pracy 59% osób biernych zawodowo.

Wzrosły kompetencje społeczne i samodzielność uczestników projektu (angażowali się w wolontariat, zawierali nowe znajomości, rozwijali nowe zainteresowania).

DOBRE PRAKTYKI

Beneficjenci wkładali wiele wysiłku w pomoc uczestnikom, w tym mobilizowanie ich do obecności na zajęciach czy motywowanie ich do aktywnego uczestnictwa.

Aktywna współpraca beneficjentów i instytucji pomocy społecznej przy rekrutacji do projektów usprawniła realizację.

Wsparcie psychologiczne stanowiło cenny element dla uczestników, ułatwiając im wyjście ze stanu kryzysowego i zwiększając motywację do działania.

SKUTECZNOŚĆ WSPARCIA

Największe oddziaływanie wsparcia działań rewitalizacyjnych widoczne jest w przypadku projektów infrastrukturalnych, które:

przyczyniają się do poprawy jakości i dostępności przestrzeni publicznych, tworząc miejsca do spędzania czasu wolnego zarówno dla mieszkańców, jak i turystów

przyczyniają się do remontów, modernizacji i wyposażenia budynków, w których świadczone są usługi na rzecz lokalnych społeczności i dzięki którym tworzona jest możliwość rozwoju oferty tych usług w przyszłości

Ze względu na skalę interwencji, którą objęto mniej niż 1% mieszkańców obszarów wymagających rewitalizacji:

wsparcie to nie może rozwiązywać problemów społecznych i aktywizować społeczności w zauważalnej skali...

...ale niewątpliwie poprawia jakość życia i aktywizuje bezpośrednich odbiorców wsparcia (uczestników projektów aktywizacyjnych)

Wsparcie aktywizacji społeczno-zawodowej, szczególnie tej ograniczonej do mieszkańców obszarów rewitalizacji napotyka na problemy:

widoczne jest już zjawisko „zawodowych uczestników projektów”, osób które nie chcą zmienić swojego życia, a jedynie skorzystać ze wsparcia, w szczególności przewidzianego wsparcia finansowego

ograniczenie działań aktywizacyjnych i animacyjnych tylko do grup marginalizowanych ogranicza możliwość poprawy spójności społecznej na rewitalizowanych obszarach

1. WNIOSEK:

Wymóg obligatoryjnego łączenia wsparcia z EFRR z projektami społecznymi z EFS stanowił problem dla beneficjentów.

REKOMENDACJA:

Odstąpienie od obligatoryjnego wymogu uzupełniania wsparcia inwestycyjnego o projekt z EFS+. Wymóg obligatoryjnego łączenia wsparcia z EFRR z projektami społecznymi z EFS stanowił problem dla beneficjentów.

2. WNIOSEK:

Wiele miejscowości, dzięki środkom z RPO WL 2014-2020 przeszło odnowę. Częściowo stało się to kosztem istniejącej, chociaż zaniedbanej czasem zieleni. Powstawały wybetonowane parkingi, rynki z kostki brukowej, urozmaicane przez skąpe nasadzenia. Tym samym nie zawsze udawało się uniknąć tzw. „betonozy”, która co prawda poprawia estetykę i jest funkcjonalna, ale jednocześnie ogranicza zieleni i obszary biologicznie czynne.

REKOMENDACJA:

Kwestie ochrony zieleni i bioróżnorodności powinny stanowić stały element wsparcia. Ważne jest uwzględnianie ich już na etapie przygotowywania GPR.

Zamawiający:

Województwo Lubelskie
ul. Artura Grottgera 4
20-029 Lublin

Wykonawca:

Imapp Consulting sp. z o.o.
ul. Twarda 44
00-831 Warszawa

imapp consulting